

Sygn. akt II Ca 216/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny-Odwoławczy w składzie: Przewodniczący: SSO Beata Kurdziel (spr.)

Sędziowie: SO Izabella Stawicka

SO Joanna Ćwik- Bielińska

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2014 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Fundacji (...) z siedzibą w G.

przy uczestnictwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej nr (...) na skutek apelacji uczestnika

od wpisu Sądu Rejonowego w Wieliczce - Zamiejscowego VII Wydziału Ksiąg Wieczystych w Niepołomicach z dnia 23 grudnia 2013 r., sygnatura akt DzKw/ KR2I/00003717/13 postanawia:

I. oddalić apelację;

II. zasądzić od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Fundacja (...) w G. wniosła o wpisanie hipoteki przymusowej w kwocie 1 878 001,00 zł na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) dołączając jako podstawę wpisu wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 września 2013 r., sygn. akt IX GC 108/13.

(...) Sp. z o.o. w Z. wniosła o oddalenie wniosku.

Dnia 20 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w Niepołomicach dokonał wpisu hipoteki zgodnie z żądaniem wniosku.

Powyższy wpis zaskarżył apelacją uczestnik (...) sp. z o.o. w Z., zaskarżając go w całości i zarzucając:

- naruszenie art. 479¹⁹ kpc w brzmieniu obowiązującym w dniu 2 maja 2012 r. poprzez błędne i niezasadne przyjęcie, że stanowi on podstawę prawną wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości uczestnika, że art. 479^{19a} kpc znajduje w niniejszej sprawie zastosowanie oraz że przedmiotowy wyrok Sądu Okręgowego jest tytułem zabezpieczenia na mocy art. 479^{19a} kpc i stanowi podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości uczestnika;

- naruszenie art. 626⁹ kpc poprzez dokonanie wpisu hipoteki, pomimo braku podstaw i istnienia przeszkód do jej dokonania, pomimo braku tytułu zabezpieczenia w rozumieniu art. 479^{19a} kpc i art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wskutek wadliwego przyjęcia, iż wyrok Sądu Okręgowego jest tytułem zabezpieczenia na mocy art. 479^{19a} kpc i stanowi podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości uczestnika;

- naruszenie art. 626⁹ kpc w zw. z art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez brak oddalenia wniosku o wpis hipoteki pomimo braku podstaw do jego dokonania oraz istnienia przeszkód do dokonania wpisu z powodu braku istnienia tytułu zabezpieczenia uprawniającego do wpisu;

- naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez sprzeczność ustaleń sądu z treścią materiału dowodowego przez przyjęcie, że wyrok Sądu Okręgowego jest tytułem zabezpieczenia, a także wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, że w rozumieniu art. 479¹ kpc i następnych w brzmieniu obowiązującym do 2 maja 2012 r. wnioskująca Fundacja prowadzi działalność gospodarczą i posiada status przedsiębiorcy, co pozwala na przypisanie przytoczonemu wyrokowi Sądu Okręgowego tytułu zabezpieczenia, że sprawa IX GC 108/13 jest sprawą gospodarczą oraz że wyrok Sądu Okręgowego stanowi tytuł zabezpieczenia uprawniający do wpisu hipoteki; apelująca spółka wskazała, że Sąd Rejonowy pominął fakt, iż działalność statutowa a działalność gospodarcza są odrębnymi rodzajami działalności, a Fundacja wnioskodawcy nie jest przedsiębiorcą i nie prowadzi działalności gospodarczej, zaś samo gromadzenie środków nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej;

- naruszenie art. 730 kpc w zw. z art. 316 § 1 kpc i art. 361 kpc oraz art. 13 § 2 kpc poprzez dokonanie wpisu hipoteki z pominięciem stanowiska Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IX Gospodarczy wyrażonego w postanowieniu z dnia 23 października 2013 r. oraz stanowiska uczestnika z pism z dnia 6 grudnia 2013 r. i 16 grudnia 2013 r. oraz z pominięciem zgłoszonych w nich wniosków dowodowych;

- naruszenie art. 730¹ § 3 kpc w zw. z art. 68 i art. 69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez brak uwzględnienia interesów uczestnika i obciążenie go (zabezpieczeniem) ponad potrzebę; wskazał, że suma zabezpieczeń dokonanych przez wnioskodawcę na podstawie wpisu hipoteki przymusowej przewyższa sumę zabezpieczonej wierzytelności;

- naruszenie art. 110 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przez dokonanie wpisu pomimo braku przedłożenia oryginału tytułu uprawniającego do wpisu;

- naruszenie art. 31 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez dokonanie wpisu z pominięciem zasady, że podstawa do wpisu musi istnieć w momencie złożenia wniosku o wpis; wskazał, że w chwili złożenia wniosku o wpis brak było tytułu zabezpieczenia w rozumieniu art. 479^{19a} kpc.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę wpisu i oddalenie wniosku oraz zasądzenie na rzecz uczestnika kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wpisu i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Wniósł także o przeprowadzenie dowodów wskazanych w uzasadnieniu w postaci m.in. sprawozdania finansowego, sprawozdania z zarządu i statutu Fundacji.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu.

W kontekście postawionych zarzutów kwestią rozstrzygającą na gruncie niniejszej sprawy jest ustalenie, czy przedłożony przez wnioskodawcę wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 września 2013 r. wydany w sprawie do sygn. akt XI GC 108/13 jest tytułem zabezpieczenia, a tym samym, czy może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości uczestnika.

Zgodnie z art. 109 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz. U z 2013 r. poz. 707 ze zm., dalej jako ukwh), wierzyciel, którego wierzytelność została stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika. Stosownie zaś do brzmienia art. 110 pkt 1 ukwh hipotekę przymusową można uzyskać na podstawie postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia. Postanowieniem takim jest m.in. wydany na podstawie art. 492 kpc nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym. Przyjmuje się, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej są również inne orzeczenia zrównane z nakazem zapłaty i stanowiące tytuł zabezpieczenia. Takim

tytułem zabezpieczenia był nieprawomocny wyrok sądu pierwszej instancji wydany w sprawach o roszczenia pieniężne albo świadczenia innych rzeczy zamiennych (art. 479^{19a} kpc) wydany w sprawie w postępowaniu gospodarczym. Przepis art. 479^{19a} kpc w zdaniu 4 stanowił bowiem, że do kwestii w nim uregulowanej stosuje się odpowiednio art. 492 § 2 kpc. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 4 września 2009 r. sygn. III CZP 55/09, stosowanie do wydanych na mocy art. 479^{19a} kpc nieprawomocnych wyroków przepisu art. 492 § 2 kpc jest związane z tym, że wyrok sądu gospodarczego zasądający roszczenie pieniężne, podobnie jak nakaz zapłaty, nie określa sposobu zabezpieczenia. Uprawnione jest zatem przyjęcie, że zawarte w art. 479^{19a} kpc odesłanie do art. 492 § 2 kpc zrównuje wyrok sądu I instancji wydany w sprawach o roszczenia pieniężne albo świadczenia innych rzeczy zamiennych z nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym, przesadzając jednocześnie, że oba rozstrzygnięcia zgodnie z art. 110 pkt 1 ukwh mogą stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej.

Analiza przedłożonych do wniosku dokumentów pozwala uznać, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24 września 2013 r. został wydany w postępowaniu gospodarczym, a zatem wypełniał hipotezę przepisu art. 479^{19a} kpc. Co prawda, w dacie złożenia wniosku o wpis hipoteki przymusowej, na skutek zmiany przepisów postępowania, które weszły w życie z dniem 3 maja 2012 r., art. 479^{19a} kpc został uchylony, ale okolicznością niekwestionowaną był fakt, że postępowanie zostało wszczęte przed nowelizacją, a konkretnie w dniu 2 września 2011 r. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. nr 233, poz. 1381), przepisy ustawy nowelizującej znajdują zastosowanie do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie z zastrzeżeniem ust. 2-7. Żaden z ustępów 2-7 art. 9 nowelizacji nie odnosi się do stosowania w czasie art. 479^{19a} kpc, a zatem przyjęć należy, że wymieniony przepis znajduje zastosowanie, pomimo formalnego uchylecia, m.in. do niniejszego postępowania. Z powyższego wynika zatem, że do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks postępowania cywilnego, zastosowanie znajdują przepisy obowiązujące uprzednio. W niniejszym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości, że do wszczęcia postępowania doszło w trakcie obowiązywania art. 479^{19a} kpc, wobec czego regulacja ta znajduje także zastosowanie przy ocenie charakteru przedłożonego wraz z wnioskiem orzeczenia.

W tym stanie rzeczy prawidłowo Sąd I Instancji uznał, że wyrok Sądu Gospodarczego z dnia 24 września 2013 r. stanowi tytuł zabezpieczenia bez konieczności nadawania mu klauzuli wykonalności.

Wskazać w tym miejscu należy, że, wbrew twierdzeniom apelującego, z postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 23 października 2013 r. nie wynika, iż przedłożony do wniosku wyrok nie stanowi tytułu zabezpieczenia, a wskazuje jedynie, że Sąd ten uchylił się od oceny charakteru prawnego wyroku z dnia 24 września 2013 r., pozostawiając tę kwestię organowi dokonującemu zabezpieczenia, w tym w szczególności sądowi wieczystoksięgowemu.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów naruszenia przepisów postępowania wskazać należy, że są całkowicie chybione. Stosownie do art. 626⁹ k.p.c. rozpoznając wniosek o wpis sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Stosownie do treści art. 626⁸ § 2 kpc, sąd drugiej instancji, rozstrzyga jedynie, czy wpis dokonany przez sąd rejonowy pozostaje w zgodzie z prawem w świetle treści wniosku, treści i formy dokumentów stanowiących podstawę wpisu oraz treści księgi wieczystej. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, który Sąd Odwoławczy podziela i przyjmuje za własny, że niedopuszczalne jest kontrolowanie w postępowaniu wieczystoksięgowym merytorycznej prawidłowości orzeczenia mającego stanowić podstawę wpisu (postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2013 r. III CSK 78/12, postanowienie SN z dnia 18 marca 2010 r., VCSK 316/09).

W związku z powyższym Sąd I Instancji nie był upoważniony do badania, czy sprawa została prawidłowo rozpoznana przez Sąd Gospodarczy, czy ma charakter sprawy gospodarczej i czy strony są przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów szczególnych, skoro wymienione kwestie pozostają poza zakresem kognicji Sądu wieczystoksięgowego. Podnieść jednakże należy, że będący podstawą wpisu wyrok został wydany przez sąd gospodarczy, a zatem taki, który co do zasady orzeka w sprawach gospodarczych, i który w pierwszej kolejności, przed merytorycznym zbadaniem

żądania pozwu, bada (z urzędu), czy sprawa ma charakter gospodarczy i w związku z tym, czy podlega rozpoznaniu właśnie przez ten sąd w trybie przepisów art. 479¹ i nast. kpc.

Przechodząc do zarzutu naruszenia art. 730¹ § 3 kpc podnieść należy, że przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę. Według art. 492 § 2 kpc wnoskodawca wnosząc o dokonanie zabezpieczenia jest obowiązany wskazać sposób zabezpieczenia. Zgodnie z brzmieniem art. 110¹ zd. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wierzyciel może żądać wpisu hipoteki przymusowej na sumę nie wyższą niż wynikająca z treści dokumentu stanowiącego podstawę jej wpisu do księgi wieczystej. Jeżeli z dokumentu tego nie wynika wysokość sumy hipoteki, suma hipoteki nie może przewyższać więcej niż o połowę zabezpieczonej wierzytelności wraz z roszczeniami o świadczenia uboczne określonymi w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki na dzień złożenia wniosku o wpis hipoteki. Uwzględniając brzmienie tego przepisu oraz mając na względzie relację wartości należności głównej i wysokości żądanej do wpisu hipoteki, uznać trzeba, że mieści się ona w ustawowych granicach. Prawidłowo też wskazał wnoskodawca, że mając na uwadze należność główną wraz ze świadczeniami ubocznymi powiększoną o połowę oraz fakt żądania wpisów hipotek przymusowych w 11 księgach wieczystych uczestnika, maksymalna suma hipoteki przymusowej możliwa do wpisania w ramach jednego wniosku wynosiła 1.878.001 zł. Apelujący zarzucił, że łączna wysokość zabezpieczenia hipotecznego przewyższa należność zasądzoną wyrokiem, skoro uprzednio na poczet wyroku z dnia 24 września 2013 r. dokonano zajęcia znaków towarowych na sumę 131.305.000 zł oraz wpisu hipotek przymusowych na nieruchomościach w Z. i N. na kwotę 20.685.011 zł. Jednakże w ocenie Sądu Odwoławczego wartość hipoteki przymusowej mieści się w granicach wyznaczonych powyżej przytoczonymi przepisami, a uczestnik nie wykazał aby była nadmiernie obciążająca. Wobec powyższego zarzut naruszenia art. 730¹ § 3 kpc nie znajduje uzasadnienia.

Chybiony okazał się również zarzut, jakoby hipoteka nie mogła być wpisana, ponieważ do wniosku nie został dołączony oryginał tytułu. Zauważyć należy, że wnoskodawca podał, iż oryginał tytułu został przedłożony wraz z wnioskiem o wpis hipoteki w księdze (...) (akta księgi wieczystej (...) k. 234). Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 października 2012 r. IV CSK 213/12, w ramach kognicji sądu wyznaczonej przepisem art. 626⁸ § 2 kpc, sąd jest obowiązany również do zbadania dokumentów spełniających wymogi z art. 31 ust. 1 ukwh, a znajdujących się już w aktach danej księgi wieczystej, na którą powołuje się wnoskodawca, o ile mają one znaczenie dla zakresu uprawnień objętych wnioskiem o wpis. Sąd Odwoławczy podziela pogląd, iż nie ma przeszkód, aby jeden tytuł wykonawczy nie mógł stanowić podstawy dokonania wpisów hipoteki przymusowej na kilku nieruchomościach stanowiących własność tego samego dłużnika, skoro żądanie takie zawarte zostało w kilku niezależnych wnioskach odnoszących się do poszczególnych nieruchomości.

Mając na uwadze powyższe rozważania apelacja jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu, o czym Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc. O kosztach orzeczono na zasadzie art. 98 kpc, zasądzając od uczestnika na rzecz wnoskodawcy koszty postępowania na podstawie § 12 pkt 1 ppkt 1 w zw. z § 7 ppkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r.